

Ledelsesforventninger blandt unge

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Ambitionen om at blive leder	3
Fordele ved en karriere som leder	5
Barrierer	6
Undervisning i ledelse.....	8
Om undersøgelsen	10

Indledning

Karriereplanlægning og ambitioner om at blive leder har en væsentlig placering i unges bevidsthed i dag. Det viste en undersøgelse fra Ledernes Hovedorganisation sidste år. Dengang svarede knap halvdelen af de studerende på tre uddannelsesinstitutioner, at de havde lyst til at blive leder i løbet af deres karriere. Yderligere 44 procent ville muligvis sige ja til et lederjob. Undersøgelsen satte dermed en tyk streg under, at den store interesse, der er for ledelse, også er udbredt i den fremtidige arbejdsstyrke.

Det er især de mange udfordringer, mulighed for indflydelse og de afvekslende opgaver i lederjobbet, der blev fremhævet som vigtige incitamenter. Omvendt blev prestige og høj løn bedømt som mindre vigtigt. På trods af den store interesse for en lederkarriere var der også forbehold. Størst betænkelighed havde de studerende ved, om det ville blive for vanskeligt at kombinere familie og arbejdsliv. Især kvinderne var bekymrede for de fremtidige familieudsigter, hvis de valgte et chefjob.

Samtidig satte undersøgelsen fokus på, at mange studerende savner undervisning i ledelse. Undervisning i ledelse kunne som minimum indgå som en del af andre fag, men ifølge de unge bør ledelse ideelt set være et selvstændigt fag på studierne.

For at følge op på sidste års undersøgelse har Ledernes Hovedorganisation igen udsendt et spørgeskema om ledelsesforventninger og ambitioner til godt 400 studerende.

Ambitionen om at blive leder

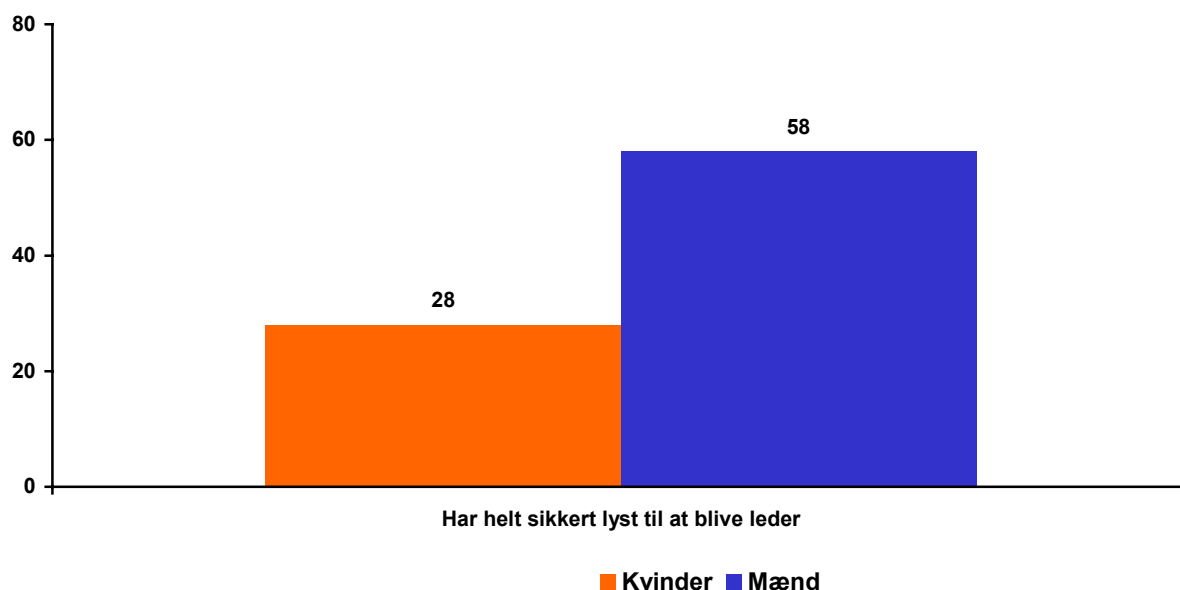
Mange unge har på kortere eller længere sigt ambitioner om at blive ledere. Af alle de adspurgte i dette års undersøgelse svarer 44 procent, at de helt sikkert har lyst til at blive ledere. Yderligere 50 procent svarer, at de muligvis har lyst til at blive ledere, mens seks procent ikke har tænkt nærmere over denne mulighed. Kun en procent afviser på forhånd helt tanken om at blive leder. Dermed er den store interesse for ledelse, der kunne konstateres med undersøgelsen forrige år, usvækket. Dengang svarede 45 procent af de studerende, at de helt sikkert havde lyst til at blive ledere.

De tre uddannelser, der er med i undersøgelsen, har tradition for at være blandt de mere almindelige uddannelsesveje for unge med lederambitioner. Det gælder både Handelshøjskolen i Århus og Niels Brock Business College i København samt Statskundskab på Københavns Universitet, der især afsætter lederemner i den offentlige sektor. Alligevel understreger undersøgelsen, at den ledelsesmæssige dagsorden også diskuteres blandt de studerende, og at der er et højt karrieremæssigt ambitionsniveau.

Tabel 1
Har du lyst til at blive leder?

(alle tal i procent)	Ja, helt sikkert	Ja, muligvis	Ved ikke/ har ikke tænkt over det	Nej, helt sikkert ikke	I alt
HHX – Niels Brock Business College	30	55	16	0	100
Cand. Merc. – Handelshøjskolen i Århus	56	40	1	2	100
Statskundskab – Københavns Universitet	30	65	5	0	100
Alle	44	50	6	1	100

Figur 1
Andel, der helt sikkert har lyst til at blive leder, fordelt på køn

Som det fremgår af figur 1, er der en væsentlig forskel på lederambitionerne hos mænd og kvinder. Hvor 58 procent af de mandlige studerende svarer, at de helt sikkert har lyst til at blive ledere, er det kun hver tredje af de kvindelige studerende.

At færre kvindelige studerende har ambitioner om at blive ledere betyder to ting. For det første afspejler det sig i studievalget, hvor der er flere kvinder på statskundskab end på de mere ledelsesorienterede uddannelser på Handelshøjskolen. For det andet har kvinder generelt lavere lederambitioner, også når der sammenlignes med de mandlige studerende på den samme uddannelse. Sidstnævnte ses af tabel 2, hvor det fremgår, at næsten dobbelt så mange mænd som kvinder har ambitioner om at blive leder. I forhold til undersøgelsen forrige år er mønsteret uændret.

Tabel 2
Har helt sikkert lyst til at blive leder?

(alle tal i procent)	Kvinder	Mænd
Statskundskab	21	44
Cand.merc.	38	64
HHX	26	41

Undersøgelsen på de tre uddannelsesinstitutioner peger altså på, at kvinder i mindre omfang end mænd ønsker at blive ledere. Det kan blandt andet skyldes, at kvinder prioriterer anderledes end mænd for eksempel i forhold til balancen mellem karriere og familie. De unges bedømmelse af fordele og ulemper ved et lederjob behandles senere.

De studerende blev spurgt om i hvilken sektor, de ønskede at arbejde. Svarene er gengivet i tabel 3. Det har været muligt at svare ja til flere sektorer, og tallene i tabellen summer derfor ikke op til 100. På Handelsskolen og Handelshøjskolen er der et udbredt ønske om at få ansættelse i den private sektor. Omkring en tredjedel kunne forestille sig en tilværelse som selvstændig, mens mindre end ti procent ønsker at blive ansat i den offentlige sektor. Blandt de statskundskabsstuderende er der ikke den store forskel på, hvor mange der ønsker ansættelse i det offentlige, og hvor mange der vil arbejde på det private arbejdsmarked.

Tabel 3
I hvilken sektor ønsker du at arbejde?

(alle tal i procent)	Privat sektor	Offentlig sektor	Selvstændig
Statskundskab	60	55	20
Cand.merc.	95	7	28
HHX	85	8	37

Som det fremgår af det senere afsnit om fordele og ulemper ved lederjobbet, er det de personlige udfordringer i lederjobbet, der er den største attraktion. De studerende vurderer udfordringerne i den private sektor til at være væsentligt højere end i det offentlige, og der er altså en naturlig sammenhæng mellem ønsket ansættelsessted og forventningen til de udfordringer, man vil møde i jobbet.

Tabel 4
I hvilken sektor stilles der størst krav til den enkelte leder?

(alle tal i procent)	Privat sektor	Offentlig sektor	Ingen forskel
Statskundskab	35	9	56
Cand.merc.	80	0	19
HHX	75	4	21

Fordele ved en karriere som leder

De unge i undersøgelsen er blevet bedt om at bedømme ni forskellige forholds betydning for, om det ville være attraktivt at få et lederjob eller ej. Svarene er gengivet i tabel 5.

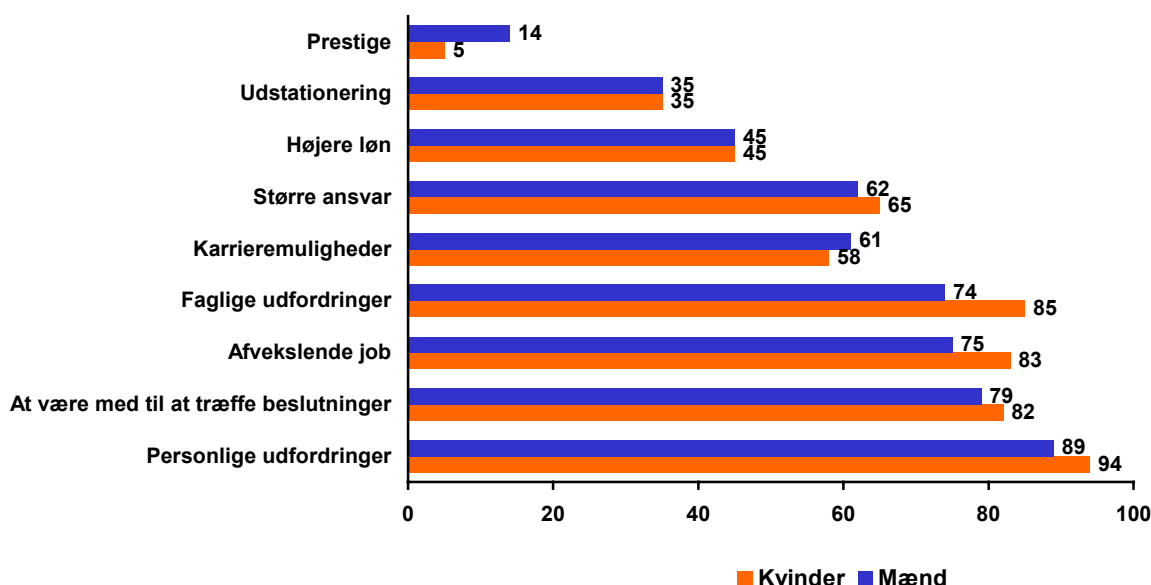
Tabel 5
Hvad tiltaler dig ved et lederjob?

(alle tal i procent)	Meget vigtigt	Mindre vigtigt	Uden betydning	Tværtimod
Personlige udfordringer	91	8	1	0
At være med til at træffe beslutninger	80	19	1	0
Et afvekslende job	79	21	1	0
Faglige udfordringer	79	19	2	0
Større ansvar	63	32	4	1
Gode karrieremuligheder	60	36	4	0
Højere løn	45	51	4	0
Muligheder for at arbejde i udlandet	35	40	21	4
Prestige	10	50	40	1

Svarene giver et tydeligt billede af, at de unge i langt højere grad lægger vægt på udfordringer i jobbet og et konkret jobindhold end for eksempel den prestige, der måtte følge med lederjobbet. Også lederjobets muligheder for en god indtjening er en mindre vigtig faktor end faglige udfordringer og et afvekslende job. Undersøgelsen understreger hermed, at der er sket og stadig sker ændringer i de unges krav til et godt job. Det er naturligvis vigtigt at få en god løn og have gode karrieremuligheder, men der er i dag en række andre forhold, der prioriteres endnu højere – forhold der går mere i retning af de personlighedsudviklende opgaver/udfordringer.

Langt nede på listen over vigtige faktorer ved et lederjob ligger muligheden for at arbejde i udlandet. Kun hver tredje studerende betegner det som en meget vigtig faktor ved et lederjob. I modsætning hertil svarer fire procent, at risikoen for udstationering i udlandet er et forhold, der kunne afskrække dem fra at tage et lederjob. Undersøgelsen tyder således på, at en stor del af de unge er tilbageholdende med at søge internationale udfordringer i en lederkarriere. Det kan ikke udelukkes, at det vil betyde mangel på internationale erfaringer på ledelsesniveau i takt med den stigende internationalisering.

Figur 2
Fordele ved lederjob fordelt på køn – andel der har svaret 'meget vigtigt'

Som det fremgår af figur 2, er de kvindelige og mandlige studerende på de fleste punkter enige om hvilke fordele, der er ved et lederjob. Alligevel er der områder, hvor de studerendes køn har betydning for, hvad de finder vigtigt ved et lederjob. Figuren viser, at kvinderne i højere grad lægger vægt på personlige og faglige udfordringer samt større ansvar. De mandlige studerende lægger i lidt højere grad vægt på karrieremuligheder og den prestige, der følger med lederjobbet.

Tabel 6
Hvad tiltaler dig ved et lederjob?
(Andel der har svaret 'meget vigtigt')

	2000	2001
Personlige udfordringer	92	91
At være med til at træffe beslutninger	82	80
Et afvekslende job	81	79
Faglige udfordringer	78	79
Gode karrieremuligheder	59	60
Større ansvar	58	63
Højere løn	48	45
Muligheder for at arbejde i udlandet	30	35
Prestige	13	10

Der er kun sket meget små forskydninger, siden den første undersøgelse blev gennemført. Kun muligheden for at blive udstationeret i udlandet gennem et lederjob er blevet en smule mere attraktiv for de unge. Som det ses i tabel 6 er det dog stadig en af de faktorer, der har mindst betydning for valget af karrierevej.

Barrierer

Lige som de unge er blevet spurgt om hvilke forhold, der tiltaler dem ved et lederjob, er de også blevet bedt om at vurdere, hvad der afskrækker dem. Svarene er vist i tabel 7.

Den helt afgørende barriere for at tage et lederjob er problemet med at få det til at hænge sammen med et familieliv. Mere end 90 procent svarer, at de i høj eller nogen grad betragter det som et problem ved lederjobbet. Til gengæld er der ikke mange, der lader sig afskrække af risikoen for at blive fyret, lige som det heller ikke er en betydelig barriere, at man som leder risikerer at blive upopulær på arbejdspladsen.

Tabel 7
Hvad kunne afskrække dig ved et lederjob?

(alle tal i procent)	I høj grad	I nogen grad	Uden betydning	Tværtimod
Svært at kombinere med familie	50	46	4	0
Risiko for stress	33	50	15	2
Lange arbejdsdage	24	51	22	3
Belønning står ikke mål med indsatsen	11	51	38	1
Risiko for fyring	4	34	61	1
Risiko for at blive upopulær på arbejdspladsen	4	34	61	1

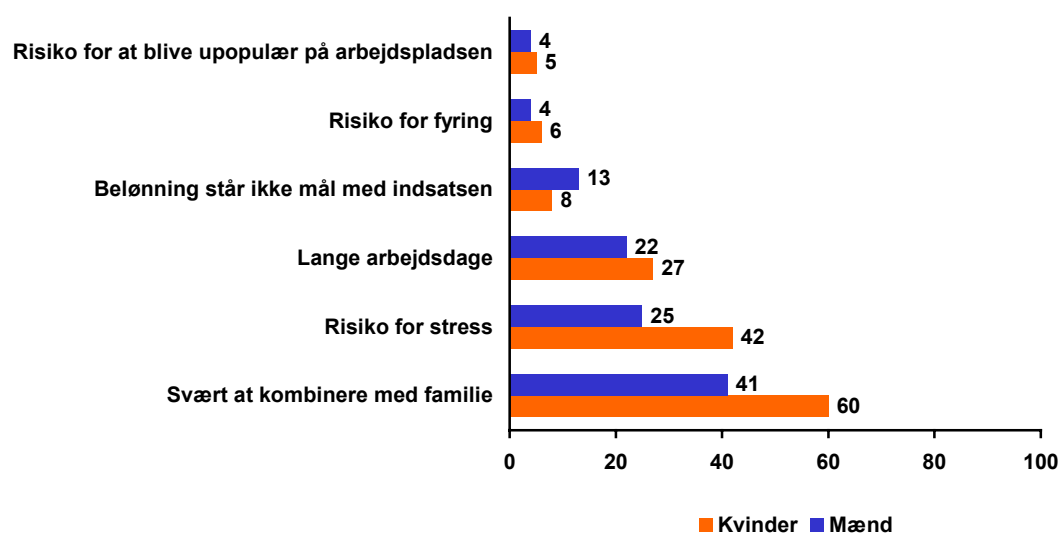
Tabel 8
Andel der svarer, at følgende forhold er uden betydning for, om de vil tage et lederjob

	2000	2001
Svært at kombinere med familie	8	4
Risiko for stress	26	15
Lange arbejdsdage	29	22
Belønning står ikke mål med indsatsen	36	38
Risiko for fyring	53	61
Risiko for at blive upopulær på arbejdspladsen	53	61

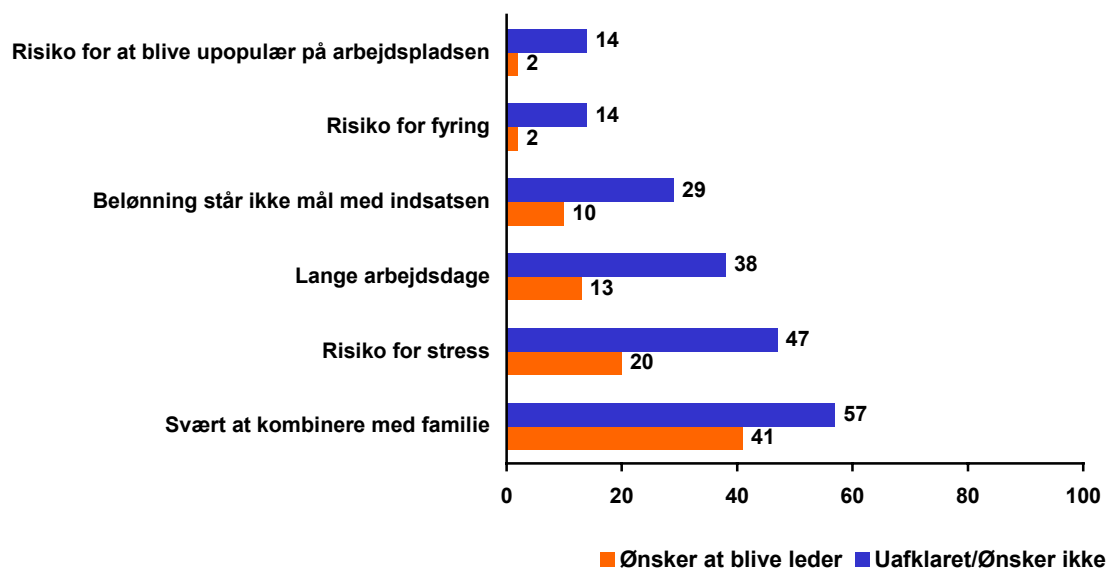
I forhold til undersøgelsen forrige år er der sket flere forskydninger i de forhold, der har betydning for at tage et lederjob. Tabel 8 viser den andel af de studerende, der svarer, at forholdene ikke vil afskrække dem fra at tage et job som leder.

En stadig større del er bekymrede over lange arbejdsdage, risiko for stress og for at det kan være svært at kombinere en lederkarriere med familie og børn. Udviklingen i besvarelserne understreger det øgede fokus, der er kommet på stress på arbejdspladserne i medierne. Der er således kun 15 procent, der bedømmer stress som helt uden betydning for et eventuelt lederjob.

Figur 3
Barrierer ved lederjob fordelt på køn – andel der har svaret 'i høj grad'

Figur 4
Barrierer ved lederjob fordelt efter ønsket om at blive leder – andel der har svaret 'i høj grad'

Det er især kvinderne, der betragter det som et problem at kombinere lederkarriere og familie. 60 procent af kvinderne svarer, at det i høj grad kunne afholde dem fra at tage et lederjob. De øvrige barrierer er ikke nær så udtalte som den vanskelige balance mellem familie og karriere. Størst vægt tillægges stress og lange arbejdsdage. Sidstnævnte hænger naturligvis snævert sammen med de familiemæssige barrierer. Usikkerheden i selve lederjobbet tillægges slet ikke samme vægt. Og under ti procent af de adspurgte betragter risiko for fyring og upopularitet på arbejdspladsen som et problem.

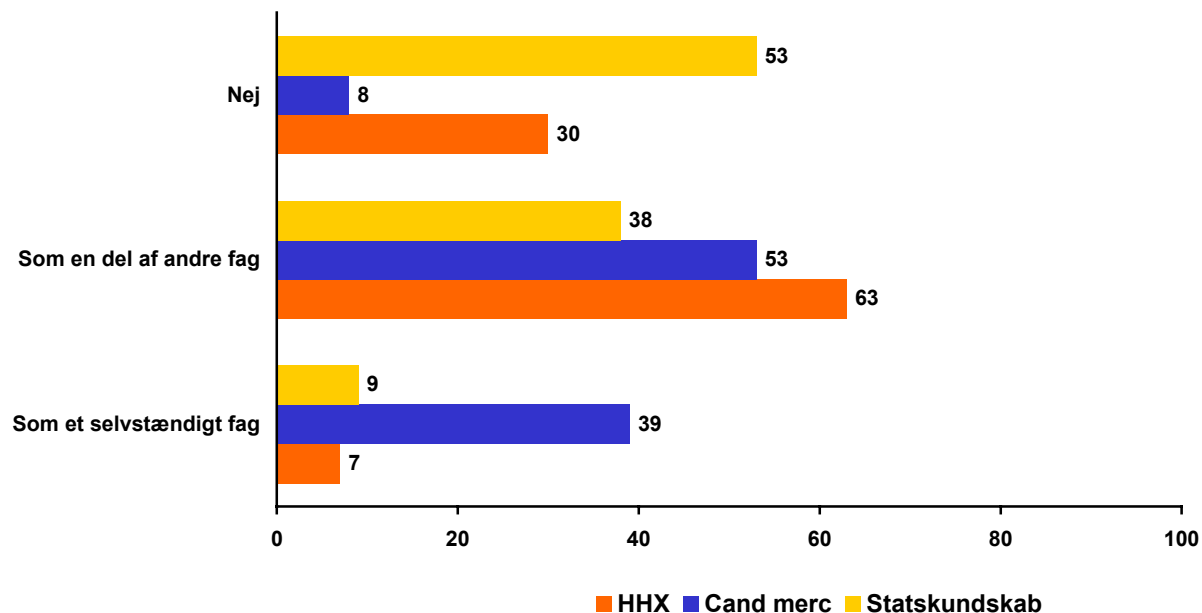
I figur 4 er der foretaget en opdeling af de studerende i to grupper. Den første gruppe består af de 44 procent, der har svaret, at de helt sikkert ønsker at blive ledere. Den anden består af de uafklarede og dem, der helt sikkert ikke ønsker at blive ledere. Det er ikke overraskende, at barriererne generelt opleves som større hos dem, der er tøvende over for spørgsmålet om at blive leder. Figur 6 viser imidlertid, at mønsteret er ens hos de to grupper. Det er altså stadig

vanskelighederne ved en fornuftig balance mellem job og familie, der vejer tungest imod at blive leder. Såvel risikoen for stress og lange arbejdsdage tilægges dog betydning af en stor del af gruppen, der enten ikke ønsker at blive leder eller stadig er uafklarede om spørgsmålet.

Undervisning i ledelse

Der er meget stor forskel på hvilken placering, ledelse har i de tre uddannelser, der deltager i undersøgelsen. På Handelshøjskolen, der traditionelt uddanner mange ledere til især det private erhvervsliv, har undervisning i ledelse også en mere fremtrædende plads end på Handelsskolen og Statskundskab. Alligevel er det tankevækkende, at faget har en så relativ svag placering i undervisningen, når undersøgelsen viser, at en betydelig del af de studerende på alle tre studieretninger har ambitioner om at blive ledere på kortere eller længere sigt. De studerende er derfor blevet spurgt, om de ønsker mere undervisning i ledelse, end de får på nuværende tidspunkt. Svarene er vist i figur 6 nedenfor.

Figur 5
Får du eller har du fået undervisning om ledelse?
 (alle tal i procent)

Det er stort set kun på Handelshøjskolen, at der bliver undervist i ledelse som et selvstændigt fag. På Handelsskolen har 63 procent af de studerende ledelse som et element i andre fag, mens 38 procent på Statskundskab har elementer af ledelse i andre fag. Sammenlignes de tal med de studerendes ønsker, viser svarene, at en betydelig del af de studerende ønsker undervisning i ledelse opprioriteret. På Statskundskab og Handelsskolen går ønsket primært i retning af, at ledelse i højere grad bør indgå som en del af andre fag, mens der

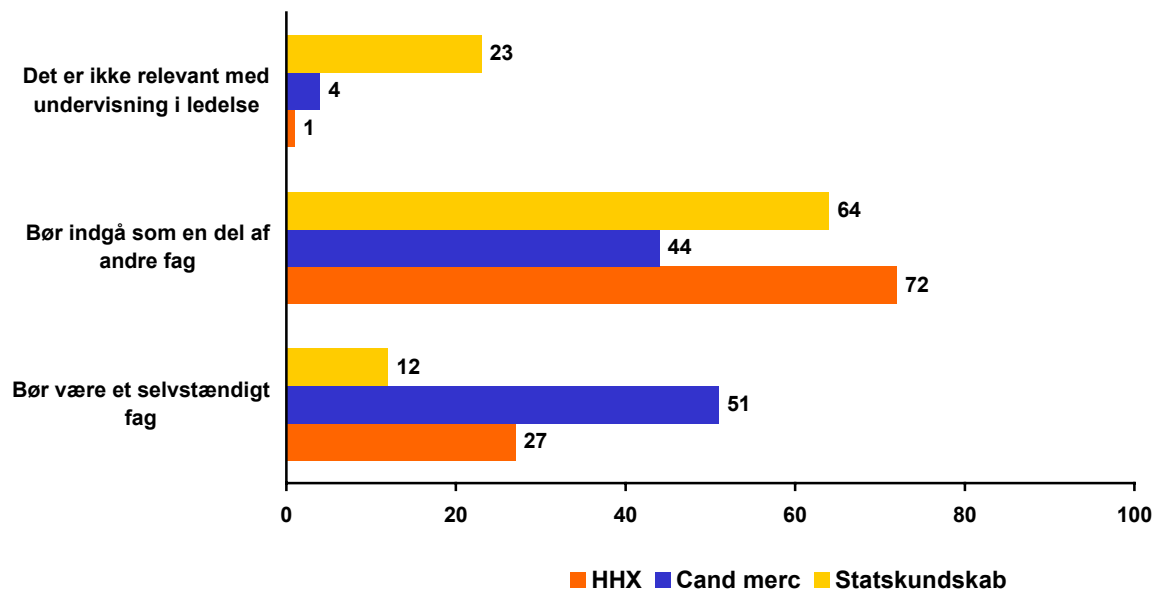
på Handelshøjskolen er et udbredt ønske om ledelse som et selvstændigt fag.

I forhold til undersøgelsen i 2000 er der stadig flere af de studerende, der modtager undervisning i ledelse, enten som en del af andre fag eller som et selvstændigt fag. Det stigende fokus på ledelse har altså allerede i løbet af et år betydet, at de undervisningsinstitutioner, der indgår i undersøgelsen, er blevet mere opmærksomme på de krav, der stilles til fremtidens kandidater.

Figur 6

Hvilken placering mener du, faget ledelse bør have på dit nuværende studium?

(alle tal i procent)

Om undersøgelsen

Der er udvalgt tre undervisningsinstitutioner. De studerende er blevet bedt om at svare på et mindre spørgeskema om deres egne lederambitioner og om i hvilket omfang, de i dag modtager undervisning i ledelse som en del af deres nuværende studie. Spørgeskemaet er vedlagt i bilag 1.

De tre undervisningsinstitutioner er:

Handelshøjskolen i Århus – 208 studerende på forskellige linier af cand.merc.

Niels Brock Business College – 101 på HHX

Københavns Universitet – 91 studerende på Statskundskab

Undersøgelsen giver sig ikke ud for at være repræsentativ for alle unge under uddannelse, men skal ses som et bidrag til billedet af de unges forestillinger om/forventninger til ledelse.

I 2000 gennemførte Ledernes Hovedorganisation en tilsvarende undersøgelse. De studerende på Statskundskab har i forhold til forrige undersøgelse erstattet en mindre gruppe, der studerede dansk på Københavns Universitets Humanistiske Fakultet.

Kontakt analysefunktionen i Ledernes Hovedorganisation, hvis du har spørgsmål om undersøgelsen.